

Lag studentbedriftens IPR-strategi – bruk denne veiledningen for å komme i gang

Som deltaker i NM Studentbedrift skal du vise hvilken plan du har for å sikre immaterielle rettigheter for din studentbedrift. Immaterielle rettigheter forkortes ofte til «IPR», som står for «Intellectual Property Rights». Les igjennom punkt 1 – 8 nedenfor og svar på oppgavene etter hvert punkt. Bruk svarene til å lage bedriftens IPR-strategi.

Først litt om hvorfor IPR-strategi er viktig for bedriften din

Når du starter en bedrift er det viktig å ha et bevisst forhold til virksomhetenes immaterielle verdier og rettigheter, f.eks. rettigheter til patent, design og varemerke. Hvis du registrerer slike rettigheter, kan det hindre konkurrenter fra å kopiere og urettmessig utnytte dine produkter eller tjenester når du bringer dem på markedet.

For en oppstartsbedrift er det viktig å tenke på hvorfor og hvordan de immaterielle verdiene og rettighetene skal etableres. En gjennomarbeidet IPR-strategi som er godt integrert i forretningsplanen/modellen, kan gi bedriften din et viktig og varig konkurransefortrinn. Det starter gjerne ved at du setter opp en liste over hva som er unikt ved idéen, slik at du synliggjør hva som er viktig å registrere.

1. Kartlegging – hva er unikt ved din ide?

Hva som gjør en forretningside unik, vil variere fra bedrift til bedrift. For noen er det ny teknologi, for andre er det et nytt design på et produkt eller et konsept. Det kan også være nye og bedre måter å yte service på, eller en helt nyskapende ide.

Oppgave: Analyser hva det er ved din bedrift som skiller den ut fra andres. Hva er det som er unikt med akkurat din forretningside? Hvorfor skal kundene velge deg fremfor konkurrentene? Skriv ned svaret.

2. Hvilke immaterielle rettigheter er aktuelle for din bedrift?

Det finnes forskjellige måter å beskytte bedriftens immaterielle verdier på. Kort fortalt kan du få enerett til navn og logo ved å registrere varemerket. Utseende til et produkt, en nettside, en app eller andre visuelle elementer som er unike for bedriften, kan designregistreres. Er det nyskapende tekniske løsninger knyttet til produktet eller bedriften, kan det være aktuelt med patent.

Et nyttig verktøy for å finne ut hvilke rettigheter som er relevante for akkurat din bedrift, er selvtesten på nettsiden IPRhjelp.no. Gå til selvtesten på nettsiden [IPRhjelp.no](https://www.iprhjelp.no) . [Gå til selvtesten](#)

Oppgave: Bruk det du har beskrevet som unikt med din ide i selvtesten på IPRhjelp.no. Skriv deretter en vurdering der du begrunner hvilke immaterielle rettigheter som er aktuelle for bedriften, og hvorfor du mener dette.

3. Orienter deg i markedet. Hva finnes fra før av liknende produkter eller tjenester?

Når man får en glimrende ide kan det være at andre har tenkt i samme baner. Ofte ligger gode ideer litt i tiden og «i luften», og flere kan ha tenkt som deg. Det er derfor viktig at du gjør grundige søk på nettet for å orientere deg om hva som finnes fra før av like eller liknende produkter og tjenester. Bruk både norske og engelske søkeord.

Du bør også søke i Patentstyrets databaser for å se hva som finnes av registrerte rettigheter i Norge. For å få oversikt over registrerte rettigheter i utlandet, kan du benytte deg av søkedatabaser i utlandet. Lenker til disse ligger tilgjengelig på Patentstyrets nettsider.

[Gå til Patentstyrets søkedatabaser](#) | [Gå til internasjonale søkedatabaser](#)

Hvis rettighetene finnes fra før, må du identifisere hva du kan bygge på uten å krenke andres rettigheter (freedom to operate), eller du må gi opp ideen og endre kurs.

Oppgave: Søk på nettet og i Patentstyret databaser. Skriv ned resultatet av undersøkelsene i en kort tekst som oppsummerer funnene dine. Del svarene inn i hva du har funnet av like eller liknende produkter eller tjenester i Norge og i utlandet. Er det du har funnet registrerte rettigheter hos Patentstyret (og dermed i Norge), eller ikke?

4. Hvilket navn skal du velge?

Når du skal få innpass i et åpent marked, er navnet et av de viktigste virkemidlene du har. Det er navnet som vil skille deg fra konkurrentene. Hvis det er viktig for deg å få enerett til navnet, må du passe på at varemerket er unikt - det må ha særpreg.

Du står fritt til å velge et navn som beskriver det du driver med, men da vil du ikke få enerett til navnet, og konkurrentene kan velge navn som er nesten helt likt ditt.

Eksempler:

- Et slagord som WE KEEP OUR PROMISES kan Patentstyret i utgangspunktet ikke gi enerett til. Alle må få lov til å si det samme om sine varer og tjenester. Men, vi vil kunne registrere det hvis du kombinerer det med et mer spesielt ord, som for eksempel STAUREA - WE KEEP OUR PROMISES

• Du kan ikke få enerett til ØKERN BILMEKANIKER for tjenester som innebærer «reparasjon av biler» siden det bare forteller hvor tjenesten tilbys, nemlig på Økern, og beskriver hvilke typer tjenester som tilbys.

Men, hvis du kombinerer dette med et bilde eller figur som ikke bare underbygger betydningen av teksten, for eksempel en ørn, kan du registrere det som et kombinert merke.

I tillegg kan det være lurt å sikre seg et domenenavn som sammenfaller med varemerket du ønsker å bruke. Et domenenavn gir deg ikke enerett til å bruke et varemerke, men er en viktig adresse på internett for bedriften.

På nettsiden navnesok.no kan du raskt sjekke om navnet du tenker å bruke til din virksomhet er ledig, både som varemerke, domenenavn og foretaksnavn. Besøk navnesok.no

Oppgave: Skriv ned varemerket du vil bruke på bedriften. Begrunn hvorfor du har valgt dette varemerket, og angi om du mener det er mulig å få enerett til merket ved å registrere det hos Patentstyret. Skriv også om du planlegger å ha samme varemerke, domenenavn og foretaksnavn.

5. Hvilke land er aktuelle for din bedrift?

Du bør beskytte varemerke, patent eller design i de landene det er et marked som du planlegger å etablere deg i, i tillegg til i Norge. Det som er avgjørende, er hvor du har tenkt å produsere og selge dine produkter eller tjenester. Husk at det digitale markedet er et internasjonalt marked.

Oppgave: Diskuter med de andre i Studentbedriften. Hvilke land ser du for deg at du skal selge produktene eller tjenestene dine i, og hvilke land ser du for deg at produktene skal produseres i? Er det aktuelt å beskytte rettigheten din i utlandet eller er det nok med beskyttelse i Norge? Skriv ned svarene dine.

6. Hvor mye koster det? Regn ut på vår kalkulator

Når du har kartlagt hvilke rettigheter som er aktuelle for deg, og har et overblikk over hvilke land du vil beskytte rettigheter i, kan du få et overslag over samlede kostnader og se hvordan kostnadene fordeler seg i tid når du søker om patent, varemerke- eller designregistrering i Norge og andre land.

Oppgave: [Bruk kalkulatoren på IPRhjelp.no](http://brukkalkulatoren.praprhjelp.no)

Skriv ned hva det vil koste å registrere de rettighetene som er aktuelle for din bedrift i Norge. Skriv ned hva det vil koste å registrere de rettighetene som er aktuelle for din bedrift i land utenfor Norge.

7. Planlegger du å bruke andres åndsverk? (foto, musikk og film)

Det er vanlig at virksomheten bruker bilder, musikk eller film i forbindelse med markedsføring, på hjemmesider, emballasje og lignende. Men OBS! Hovedregelen er at bruk av andres åndsverk krever samtykke fra rettighetshaver, og som regel må det betales for bruken. Verket kan bare brukes på de måter og i det omfang som en inngått avtale gir adgang til.

Oppgave: Kartlegg om du skal bruke foto, film eller musikk i bedriften, og om det er du eller andre som har rettighetene til materialet. Skal materialet du vil bruke offentliggjøres, for eksempel på nettet der alle som vil kan se det?

Gå inn på nettsiden delrett.no, som er en veiledningstjeneste om opphavsrett. Finn ut om du skal be opphaver eller en rettighetsorganisasjon om samtykke til bruken, om du skal betale for bruken og om du skal kreditere (navngi) opphaver. Skriv ned svarene.

8. Hvor mye kan du dele med andre? Er det aktuelt med fortrolighetsavtale eller hemmelighold?

Fortrolighetsavtale

Er du redd for at noen skal stjele ideen din, kan en fortrolighetsavtale være et nyttig verktøy. Når du har en idé som skal kommersialiseres, trenger du ofte nettverk for å komme videre. Hvis du planlegger å snakke med noen om oppfinnelsen din, teste den eller vise den til investorer eller potensielle samarbeidspartnere, så gjør det med forsiktighet.

På Innovasjon Norges nettsider finner du en guide om fortrolighetsavtaler utviklet av Innovasjon Norge, samt eksempler på slike avtaler både på norsk og på engelsk.

[Besøk Innovasjon Norges nettsider om fortrolighetsavtaler](#)

Oppgave: Skriv ned om du tenker at det er aktuelt å bruke fortrolighetsavtaler i din bedrift – begrunn svaret.

Verdt å tenke på om patenter og hemmelighold

For å beskytte en oppfinnelse med patent, er det viktig at oppfinnelsen er ny. Du må derfor ikke publisere oppfinnelsen før du har søkt om patent. Det spiller ingen rolle hvordan, av hvem eller hvor i verden oppfinnelsen din er gjort kjent. Oppfinnelsen anses som kjent selv om det er du som har brukt eller publisert den.

Oppfinnelsen din kan anses å ha blitt avslørt og ikke lenger ny dersom den er:

- publisert, for eksempel beskrevet i en tekst, i en avisartikkel eller brosjyre, eller muntlig gjennom et foredrag, intervju, radio, film eller video
- demonstrert slik at den kan anses som kjent

- solgt slik at den kan anses som kjent
- snakket om blant venner og bekjente
- testet på et sted hvor andre har kunnet se den
- Fra den dagen du sender inn en patentsøknad til Patentstyret, er innholdet hemmelig i 18 måneder

Skal du søke om designregistrering er det også et krav at designet er nytt. Men det er ikke like strenge krav som på patentområdet. Du kan vise designet offentlig i 12 måneder før du sender inn søknad, men vær obs på at designet ikke har beskyttelse etter designloven før søknaden er sendt inn, og at du ikke har mulighet til å søke om design hvis det går mer enn 12 måneder etter offentliggjøring.

Oppgave: Skriv ned om du mener det er elementer ved din virksomhet som bør hemmeligholdes. Begrunn svaret.

Har du spørsmål? Ta kontakt med Patentstyrets kundesenter på tlf. 22 38 73 00.
Vi hjelper deg så fort vi kan.

Patentstyret er et nasjonalt senter for immaterielle rettigheter og verdier. Vi behandler søknader og gir rettigheter til patent, varemerke og design i Norge.

[Besøk Patentstyrets nettside](#)